

” BØRNEINDDRAGELSE ER MERE END AT TALE MED BØRN

- inspiration til at inddrage børn og unge

FN's Børnekonvention
1989-2014

Børnerådet

INDHOLD

- 2 FORORD**
Af Per Larsen, formand for Børnerådet
- 5 BØRN OG UNGE VIL INDDRAGES OG LYTTES TIL**
- om Børnerådets arbejde med at inddrage børn og unge
- 9 BØRN HAR RETTIGHEDER, MEN FÅR DE RET?**
- om Børnekontoret hos Folketingets Ombudsmand
- 13 VI SKAL TALE HØJT OM DET, BØRN KUN TØR HVISKE**
- om Børns Vilkårs BørneTelefon
- 17 EN LOVGIVNING, DER GIVER BØRN RET**
- om Barnets Reform
- 21 BØRNENE RULLER SKOLEREFORMEN UD**
- elevrådsarbejde i Vejle Kommune
- 25 DEN NÆNSOMME ANBRINGELSE**
- anbringelser i Silkeborg Kommune
- 29 EN GENVEJ TIL MERE BEVÆGELSE**
- byplanlægning i børnehøjde
- 33 EN UNGEPOLITIK PÅ DE UNGES PRÆMISSER**
- politikudvikling i Horsens Kommune
- 37 "HVORDAN BLIVER MAN EGENTLIG ARKITEKT?"**
- børn og unge arbejder med arkitektur
- 41 MOSAIKMETODEN GIVER FLERE BØRN EN STEMME**
- de yngstes perspektiver på en god dag
- 45 BØRN OG UNGE SÆTTER SUND SKOLEMAD PÅ BORDENE**
- politikudvikling i Aarhus Kommune

FORORD

FN'S BØRNEKONVENTION ARTIKEL 12

Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

FN's Børnekonvention fylder 25 år i 2014. Det er naturligtvis en oplagt anledning til at slå et slag for at udbrede kendskabet til dens betydning for danske børn og unge.

FN's Børnekonvention er udformet i et internationalt perspektiv: Den har et globalt sigte og henvender sig til aktører på alle niveauer i samfundet. Samlet set gælder det, at hele konventionen – alle dens 54 artikler – giver børn overalt på kloden et sæt umistelige rettigheder. Med andre ord: Børns rettigheder er universelle. De gælder for alle børn i alle de lande, der har ratificeret konventionen.

I nogle sammenhænge opfattes konventionen som et verdensfjernt stykke visionspapir, der mest af alt gør livet besværligt for politikere og embedsfolk. Heldigvis er der dog flere og flere, der tænker konstruktivt og kreativt i forhold til at leve op til konventionen, som Danmark er forpligtet til at efterleve.

I Danmark har det vist sig, at nogle af konventionens bestemmelser har en særlig relevans. Det gælder ikke mindst artikel 12 om børns ret til at blive hørt i sager, der vedrører dem. Børnerådet vil fejre konventionens fødselsdag ved med dette hæfte at sætte fokus på netop denne bestemmelse.

Retten til at blive hørt er ofte blevet fortolket som det enkelte barns ret til at blive hørt i dets egen sag – og med god grund. De seneste års vigtige og nød-

vendige debat om anbragte børns forhold har netop vist, hvor afgørende det er at få det enkelte barns eget perspektiv langt bedre belyst og inddraget i den kommunale sagsbehandling. Det er ganske enkelt blevet særdeles tydeligt, hvor alvorlige konsekvenser det kan have, hvis myndighederne ikke aktivt og engageret overholder Børnekonventionens artikel 12 og inddrager det enkelte barn i behandlingen af dets egen sag.

Men artikel 12 gælder også på et kollektivt niveau. Inddragelse af børn og unge skal også ske, når der laves politikker, retningslinjer og konkrete løsninger for børn og unge i almindelighed. Når en kommune laver en kulturpolitik for børn og unge. Når der skal findes en ny trafikløsning omkring en skole. Eller når der skal laves sociale indsatser i udsatte boligområder.

På nationalt niveau er det i et inddragelsesperspektiv værd at pege på det nyoprettede børnekontor hos Folketingets Ombudsmand. Da det blev etableret i 2012, valgte man samtidig at styrke Børnerådets fortalervirksomhed og Børns Vilkårs BørneTelefon. Tilsammen er de tre initiativer en mekanisme, der har til formål at styrke inddragelsen af børn og unge på samfundsniveau: På den ene side en national klageinstans og en rådgivningstelefon, der er i direkte kontakt med børn og unge, og på den anden side Børnerådet, der taler børn og unges sag i offentligheden.

Inddragelse af børn og unge kan således have mange former. På de følgende sider har vi beskrevet et bredt udvalg af eksempler inden for forskellige områder, som fx uddannelse, kultur, sundhed, dagtilbud mv. Du kan også læse om børnekontoret hos Folketingets Ombudsmand, om Børns Vilkårs BørneTelefon og om Børnerådets inddragelsesarbejde. Hæftet udgives med støtte fra Velux Fonden.

Jeg håber, at hvert enkelt eksempel kan inspirere aktører, der har med børn og unge at gøre, i alle lag af de kommunale forvaltninger til at arbejde aktivt og kreativt med at udvikle nye, effektive metoder til inddragelse i store og små beslutningsprocesser. På den måde kan vi sammen bidrage til at give Børnekonventionen en konkret og mærkbar betydning for alle børn og unge i Danmark.

PER LARSEN

FORMAND FOR BØRNERÅDET

BØRN OG UNGE VIL INDDRAGES OG LYTTES TIL

Børn og unge er eksperter i deres eget liv, og de skal inddrages i beslutninger, der vedrører dem. Det er Børnerådets grundholdning og en af årsagerne til, at der er så stort fokus på at arbejde med forskellige metoder til at få børn og unges holdninger frem og deres perspektiver belyst.

I Børnerådet har et nyt lovgrundlag med udvidede beføjelser i forhold til at tage på besøg, der hvor børn og unge opholder sig, snart eksisteret i to år. Men arbejdet med børneinddragelse er på ingen måde nyt for Børnerådets medarbejdere: "De sidste mange år har vi arbejdet med at forny og forfine vores metoder i forhold til at lytte til børn og unge og få deres perspektiver frem," fortæller Annette Juul Lund, der er sekretariatschef i Børnerådet. Hun mener, at de udvidede beføjelser er med til at styrke Børnerådets fortalervirksomhed: "Jo flere børn og unge vi besøger, og jo bedre vi bliver til at inddrage dem og bruge deres anbefalinger fremadrettet, jo større vægt kan vi give børn og unges perspektiver og synspunkter i Danmark. På den måde hænger de to ting uløseligt sammen – altså besøgsretten og fortalervirksomheden," fremhæver Annette Juul Lund

BØRN I ALLE ALDRE HØRES

Børnerådets inddragelsesarbejde involverer børn

og unge i alle aldre og alle lag af samfundet: "Hvis man ser på den store gruppe af børn og unge, der jo som udgangspunkt trives på mange områder, så kommer vi ud og hører om deres liv gennem vores Minibørnepanel og vores Børne- og Ungepanel. Minibørnepanelet består af 1.000 børn i børnehavealderen fordelt over hele Danmark, og vores Børne- og Ungepanel består lige nu af godt 2.000 unge i 8. klasse fra både folkeskoler, privatskoler og specialskoler over hele landet," fortæller Annette Juul Lund.

Gennem de to store paneler får Børnerådet vigtig viden om, hvordan livet ser ud for børn i skiftende aldre og inden for forskellige emner: "Vores undersøgelser bruger vi til at sætte fokus på forskellige aspekter af børne- og ungelivet og pege på lovgivningsmæssige huller eller pædagogisk praksis, der kan forandres til fordel for børn og unge. Den seneste undersøgelse, vi har gennemført i Børne- og Ungepanelet, handlede om unges brug af medier. Her fandt vi fx ud af, at rigtigt mange unge ikke har super godt styr på at beskytte dem selv og deres privatliv, når de er på nettet. Det er vigtig viden for os, fordi vi kan bruge den til at vise politikere og fagfolk, er der er brug for mere rådgivning og vejledning, men også bedre lovgivning på området," fortæller Annette Juul Lund.

BØRN OG UNGE I SÆRLIGE LIVSSITUATIONER

Ud over de store paneler, hvor Børnerådet gennemfører undersøgelser mellem to og fire gange

årligt, er der også udviklet metoder til at tale med børn og unge i særlige livssituationer. Det sker gennem de såkaldte ekspertgrupper, der er kvalitative fokusgruppe-forløb, og de lidt større anlagte temaundersøgelser, hvor mellem 50 og 100 børn og unge bliver inddraget: "Vores ekspertgrupper består af børn og unge, som er eksperter i en særlig livssituation, fordi de selv står eller har stået i den," forklarer Annette Juul Lund og fortsætter: "Undersøgelserne er ikke repræsentative, men de giver os et godt fingerpeg om, hvad der er vigtigt at interessere sig for, når man har med den gruppe at gøre – fx som fagperson. Men vi bruger dem også til at sætte fokus på et politisk problem, som så bliver belyst fra et børneperspektiv. Det seneste eksempel på det var, da Børnerådet i efteråret 2014 på baggrund af et ekspertgruppe-forløb satte fokus på afhøring af unge piger, der har været udsat for en seksuel krænkelse. Det fik den daværende justitsminister til at bede Strafferetsplejeudvalget om at se på, om brugen af videoafhøring af børn bør udvides for at sikre en mere skånsom behandling af børn i straffesager," fremhæver Annette Juul Lund.

Børnerådets temaundersøgelser handler også om børn og unge i særlige livssituationer: "Vores temaundersøgelser er lidt større anlagt og indeholder fokusgruppeinterview, enkeltinterview og forskellige typer af workshop. Her prøver vi at kortlægge, hvordan børn og unge oplever deres liv, der hvor de befinder sig. Indtil videre har vi undersøgt forholdene for børn og unge, der er anbragt uden for

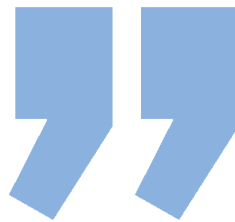
hjemmet, og forholdene for børn og unge, der er indlagt på et psykiatrisk afsnit. Der kunne vi fx bagefter gå ud og bidrage til debatten om tvang i psykiatrien med børnenes oplevelser af tvang – som er noget af det værste for dem ved at være indlagt. Det, håber vi på, bliver brugt politisk lige nu, hvor de er i gang med at revidere lovgivningen," fortæller Annette Juul Lund.

INDDRAGELSE ER LIG MED EMPOWERMENT

For Annette Juul Lund er det vigtigt, at Børnerådets arbejde finder anvendelse blandt en bred skare: "Det er vigtigt, at vi får udbredt arbejdet med at inddrage børn og unge i de beslutninger, der vedrører dem. Det gælder i alt fra de enkelte børns sager, fx i forbindelse med en anbringelse, en skilsmisse eller et forløb i psykiatrien, og til de større principelle beslutninger om ungepolitikker i kommunerne, anlægning af udeområder til unge eller i skolepolitik," mener Annette Juul Lund.

Selvom det kan lyde besværligt og ressourcekrævende at inddrage børn og unge mere systematisk i politikudvikling og beslutninger, mener Annette Juul Lund ikke, det er sådan, det forholder sig. Hun mener til gengæld, det er ressourcer, der er givet godt ud: "Børn og unge vil rigtigt gerne inddrages og lyttes til – også selvom tingene ikke nødvendigvis bliver sådan, som de gerne vil have det," siger Annette Juul Lund. Hun fremhæver dog, at man hele tiden skal tilpasse og udvikle metoderne til inddragelse: "Hvis det skal føre til noget konstruk-

tivt at tale med børn og unge, så er det vigtigt, at man har de rette kvalifikationer og kan lave aktiviteter, der passer til målgruppen, så man får deres synspunkter frem. Det nytter ikke noget, at vi bare har nogle standard-spørgsmål og fremgangsmåder, vi bruger hver gang. Vi er nødt til hele tiden at tilpasse og udvikle vores metoder, så de passer til de børn og unge, vi møder. På den måde kan vi bedst få viden fra børnene og de unge og med deres hjælp komme med nogle fremadrettede anbefalinger i forhold til, hvad der kan gøres bedre,” slutter Annette Juul Lund.

Børn og unge vil rigtigt gerne inddrages og lyttes til – også selvom tingene ikke nødvendigvis bliver sådan, som de gerne vil have det.

BØRN HAR RETTIGHEDER, MEN FÅR DE RET?

I Danmark samarbejder Folketingets Ombudsmand, Børns Vilkår og Børnerådet for at leve op til Børnekonventionens bestemmelser om at lytte til og inddrage børn og unge. Samarbejdet har eksisteret i næsten to år, og det er blevet tid til at gøre status og se tilbage på, om flere børn og unge i Danmark får mere ret.

”Jeg aner ikke, hvad jeg skal gøre,” skrev en 17-årig pige til Ombudsmandens Børnekontor. Pigen havde i halvanden måned prøvet at få fat i sin sagsbehandler. Hun havde både ringet og sendt adskillige mails, men alt sammen uden held.

Pigen havde brug for at få svar på nogle spørgsmål. Hun havde tidligere været anbragt uden for hjemmet og boede nu på et værelse og havde en kontaktperson som støtte. Hun fyldte snart 18 år, og hvad skulle der så ske? Kunne hun fortsat få hjælp? Og var det såkaldte efterværn en mulighed? Pigen ville gerne selv tage en beslutning, men hun havde brug for vejledning – og den kunne hun ikke få. Derfor skrev hun til Ombudsmandens Børnekontor, hvor hun fik den nødvendige rådgivning og vejledning.

”Det er ikke altid sådan, at vi kan give børn ret, men vi kan rådgive, og så kan vi hjælpe dem med at klage andre steder. Systemet er skruet sådan

sammen, at man ikke kan klage til Ombudsmanden, før man har udnyttet alle andre klagemuligheder. Men det kan være svært for børn og unge at gennemskue systemet,” mener Bente Mundt, der er kontorchef for Ombudsmandens Børnekontor. Hun fortæller, at kontakten til Børnekontoret kan være et skridt på vejen i klageprocessen: ”Så kan vi hjælpe med at formulere klagen og sende den videre til den relevante myndighed. Vi holder også øje med, at de får svar. På den måde kan man sige, at vi holder dem i hånden i klageprocessen.”

VAGTHUND FOR BØRNS RETTIGHEDER

Da Børnekontoret blev etableret, var formålet, at kontorets medarbejdere skulle være med til at overvåge og sikre børns rettigheder, som de er beskrevet i FN's Børnekonvention: ”I alt, hvad vi foretager os, har vi fokus på, om børn og unge får den behandling, de har ret til efter dansk lov og efter internationale regler. I april i år rejste vi fx en sag over for Undervisningsministeriet om det at høre børn i forbindelse med privatskolernes beslutninger om at smide børn ud. Der henviste vi direkte til Børnekonventionens artikel 12,” fortæller Bente Mundt.

Sagen om privatskoler er et eksempel på den såkaldte ’initiativret’, som Børnekontoret har mulighed for at bruge: ”Når vi tager sager op på eget initiativ, behøver det ikke at være på baggrund af en klage. Det kan være fra en omtale i medierne, hvis der er noget, der tyder på, at myndigheder

eller institutioner ikke følger loven, god forvaltningsskik eller internationale regler. Så sender vi en henvendelse til dem og beder dem om at rede-gøre for sagen. Vi vurderer på den baggrund, om børn og unges rettigheder er blevet krænkede.”

Bente Mundt fortæller, at de også har benyttet sig af den metode i en sag om unge, der var blevet smidt ud hjemmefra: ”De blev af kommunen henvist til at bo på hotel. Den sag afsluttede vi, da kommunen tilkendegav, at de ikke ville gøre sådan fremover. De ville sørge for at placere de unge et sted med voksne, der kunne hjælpe dem.”

MØDER BØRN OG UNGE, HVOR DE ER

Ud over at behandle klager og bruge initiativretten har Børnekontoret også mulighed for at tage på tilsynsbesøg på institutioner, hvor børn og unge opholder sig: ”Indtil videre har vi både besøgt sociale opholdssteder, sikrede institutioner, plejefamilier, asylcentre og andre steder for socialt udsatte unge. Men vi kan også tage på tilsynsbesøg på skoler, daginstitutioner og hospitaler,” fortæller Bente Mundt.

Når Ombudsmandens medarbejdere tager på tilsynsbesøg, har de en række fokusområder, de interesserer sig for: ”Først og fremmest taler vi med børnene – det er noget af det, der er vores vigtigste opgave. Et tilsynsbesøg har ikke være vellykket, hvis ikke vi har talt med børnene. Derudover interesserer vi os også altid for, hvordan relatio-

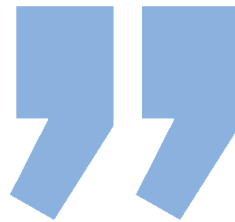
nerne på stedet er; altså relationerne mellem børn og voksne og børn imellem, men også de voksnes indbyrdes relationer. Det har stor betydning for, hvordan man føler sig tilpas. Vi kigger naturligvis også på indgreb i selvbestemmelsesretten, fx i forhold til magtanvendelse, og så interesserer vi os for undervisning og sundhedsmæssige forhold,” fortæller Bente Mundt.

FLERE BØRN OG UNGE SKAL FINDE VEJ TIL BØRNEKONTORET

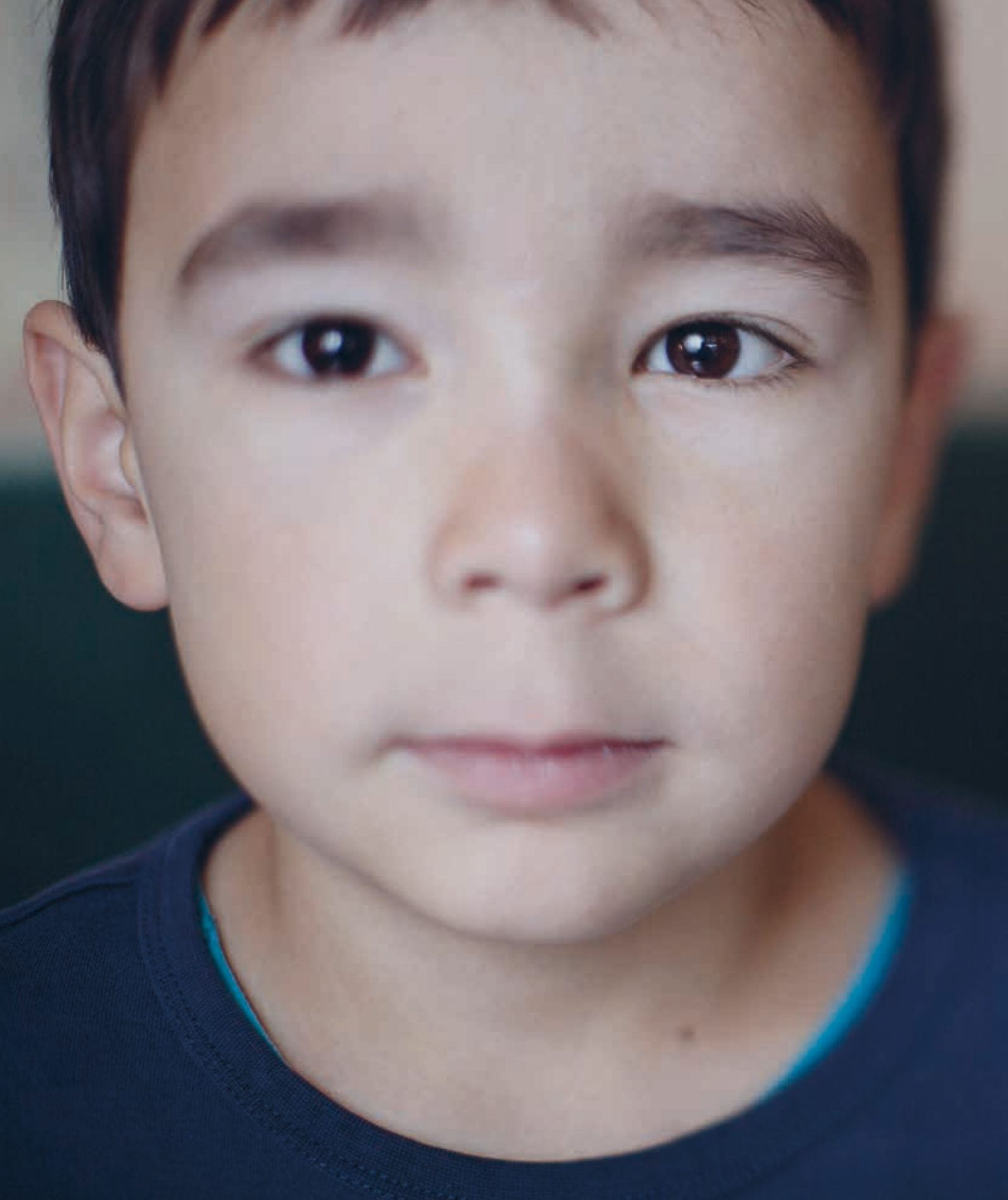
Inden Børnekontorets start havde Bente Mundt en forventning om, at klagerne primært ville komme fra pårørende eller hjælpsomme voksne. Men i løbet af kontorets første 14 måneder var der alligevel 62 børn og unge, som fandt vej med en klage: ”Ombudsmandens Børnekontor er stadig i sin tidlige barndom, og vi kan derfor kun være tilfredse med, at der allerede er mange børn, som har fundet vej til os – og ikke mindst at vi har kunnet gøre noget for en hel del af dem,” siger Bente Mundt. Hun understreger, at alle børn altid er velkomne til at henvende sig – uanset hvad det handler om: ”Man kan både ringe, chatte, skrive, maile og besøge os. Det er selvfølgelig ikke sikkert, vi kan hjælpe børnene med at få ret, men vi vil gøre, hvad vi kan. Og om ikke andet kan vi altid hjælpe dem videre i systemet. Jeg håber, det spreder sig til mange andre børn, at Børnekontoret kan være et relevant sted at gå hen,” siger Bente Mundt.

ET FRUGTBART SAMARBEJDE

Da lovgrundlaget for Børnerådet i 2012 blev ændret, havde det også indflydelse på Ombudsmandens Børnekontor. Det var nemlig en præmis for at styrke børns rettigheder, at Børnerådet, Børns Vilkår og Ombudsmanden skulle samarbejde: "Det står i Børnerådets lovgrundlag, at vi skal sikre, at børn og unge får den bedst mulige vejledning, og at vi skal videndele med henblik på gensidig læring," fortæller Bente Mundt. Og ifølge hende fungerer samarbejdet eksemplarisk: "Vi samarbejder faktisk både på institutions- og lederniveau, hvor vi mødes og udveksler erfaringer og viden. På institutionsniveau samarbejder vi i forhold til vejledning af børn og unge, hvor vi sørger for, at børnene kommer det rigtige sted hen og får den vejledning, de har behov for. På lederniveau har vi valgt at invitere både Institut for Menneskerettigheder og Ankestyrelsen med i samarbejdet, fordi vi synes, det er hensigtsmæssigt. Her orienterer vi hinanden om, hvad vi hver især har af sager," afslutter Bente Mundt.

I alt, hvad vi foretager os, har vi fokus på, om børn og unge får den behandling, de har ret til efter dansk lov og efter internationale regler.

VI SKAL TALE HØJT OM DET, BØRN KUN TØR HVISKE

Der er mange måder, man kan høre børn og inddrage dem på. En af dem er ved at tilbyde dem rådgivning og vejledning, så de selv kan handle på deres problemer. Det gør frivillige rådgivere på Børns Vilkår's BørneTelefon – en anonym hjælpelinje, delvist støttet af TrygFonden, der giver børn mulighed for at komme til orde og blive hørt.

I 2013 svarede de frivillige på Børns Vilkår's BørneTelefon 35.000 gange på opkald fra børn og unge i hele landet. Børns Vilkår's BørneTelefon er en del af et statsligt samarbejde med Folketingets Ombudsmand og Børnerådet, som skal være med til at sikre, at børn og unge bliver hørt, og at deres rettigheder bliver overholdt.

I Børns Vilkår oplever de, at børn og unges behov for rådgivning er stor, og spørgsmålene til de frivillige handler om alt fra almindelige børne- og teenageproblemer til tunge emner som død, sorg, vold, misbrug og vanrøgt. De gange, hvor en samtale med en frivillig ikke er nok, hjælper rådgiverne børnene og de unge videre til andre med de rette kompetencer i forhold til børnenes problemer. Børnene og de unge kan fx via Børns Vilkår's bisidderordning få hjælp til at henvende sig til kommunen.

TRYK PÅ TELEFONEN

Antallet af rådgivninger på BørneTelefonen er fra 2007 til 2013 steget med 280 pct. Desværre var der også i 2013 35.000 børn og unge, som måtte ringe forgæves. Simpelthen fordi rådgiverne ikke kunne følge med.

De høje tal vidner om, at der er god brug for en BørneTelefon. Derfor er man også i Børns Vilkår i gang med at udvikle rådgivningskonceptet, så endnu flere børn og unge kan få hjælp og vejledning: "Det er vores opgave at lægge øre til og lytte, men vi skal også give børnene nogle redskaber til at tackle deres udfordringer selv, fx ved at åbne deres øjne for forskellige handlemuligheder eller pege på voksne, de kan henvende sig til," siger Bente Boserup, der er leder af Børns Vilkår's rådgivning.

BØRNETELEFONEN UDVIDER

Bente Boserup står i spidsen for de kommende års udvikling af rådgivningskonceptet, der både omfatter mere rådgivning på telefonen, via chat og sms. Men der kommer også til at være flere nye tiltag: "I de kommende år skal vi i Børns Vilkår gøre børns adgang til hjælp endnu bedre. Vi skal selvfølgelig udvide vores rådgivning, men vi vil også arbejde med vores synlighed, så endnu flere børn kan få gavn af den hjælp, vi tilbyder," fortæller Bente Boserup. Der er derfor flere initiativer i støbeskeen, fx vil Børns Vilkår bringe BørneTelefonen ud til børnene gennem BørneTelefonbussen: "BørneTelefonbussen skal være et udstillings-

vindue, som skal køre rundt i hele landet og møde børn, der hvor de er. Der skal knyttes forskellige aktiviteter til, fx oplæg til klasser, børnecaféer, mulighed for individuel- eller grupperådgivning og også forskellige aktiviteter målrettet voksne,” fortæller Bente Boserup.

VIGTIG KILDE TIL VIDEN OM BØRNS TRIVSEL

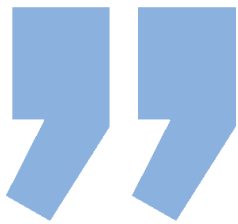
Alle de mange henvendelser, Børns Vilkår årligt får, ryger ikke bare i glemmebogen. Børns Vilkår bruger deres viden til at sætte fokus på generelle problemer blandt børn og unge: ”Børn og unge henvender sig om det, der optager dem. Hvis vi oplever, at der er mange, som gør os opmærksomme på den samme problemstilling, bringer vi budskaberne videre. Det kan fx handle om børn, der ikke trives i skolen; børn, der bliver slået derhjemme; børn i skilsmisser, som ikke føler sig hørt, eller børn, der i mødet med deres sagsbehandler oplever, at hun tager mere hensyn til forældrene end barnet. Vi sørger for, at den viden kommer ud til både fagfolk og politikere. Vi skal tale højt om det, børn kun tør hviske i telefonen,” mener Bente Boserup. Hun ønsker, at politikerne, fagfolk og den almindelige danske befolkning fremover i højere grad skal se Børns Vilkår som talerør for børn. Blandt andet ved at der skal laves kampagner, undervisningsmateriale og formidling til fagfolk.

En af sidegevinsterne ved at tale højt om de problemer, børn og unge ringer ind og fortæller om, mener Bente Boserup, er, at børn oplever, at de

har indflydelse på deres liv: ”Børn skal opleve, at de kan hjælpe andre børn gennem deres mod til at åbne op og fortælle deres historie – det er empowerment.”

BØRN HAR RETTIGHEDER - DEM SKAL DE KENDE

I 2015 udvider Børns Vilkår med endnu en rådgivningsform, som er et direkte ønske fra børnene selv: ”Vi planlægger at etablere et forum, hvor børn hjælper børn. Forummet vil være monitoreret af voksne rådgivere, så det ikke bliver misbrugt, men det vil være børn, der kan spørge andre børn om hjælp,” fortæller Bente Boserup og fortsætter: ”Mange børn synes ikke, at anonym rådgivning er noget for dem. Derfor kan et ’barn til barn-forum’ måske få endnu flere børn i tale. For mig er det vigtigste, at børn ved, at de har rettigheder, og at der er hjælp at hente. De skal vide, at der er nogen, der tror på dem, og at det nytter at række ud efter hjælp, når noget er svært.”

Børn skal opleve, at de kan hjælpe andre børn gennem deres mod til at åbne op og fortælle deres historie – det er empowerment.

EN LOVGIVNING, DER GIVER BØRN RET

Gennem de sidste ti år har der i Danmark været et stadigt stigende fokus på børn og unges rettigheder – blandt andet i forhold til at blive inddraget. På anbringelsesområdet har det betydet en reformering af lovgivningen, der skal sikre, at børn og unge bliver hørt.

Når en kommune beslutter, at et barn skal fjernes fra sit hjem, er det lov om social service, der sætter rammerne for anbringelsen. En anbringelse er altid en meget indgribende foranstaltning i et barns liv, og for at sikre, at børn og unges rettigheder bliver overholdt, blev det i 2008 besluttet, at lovgivningen skulle kigges igennem og revideres.

En række ændringer blev gennemført i 2011 under navnet Barnets Reform. Med reformen ønskede de danske politikere at styrke udsatte børns rettigheder og sikre, at børnene og de unges stemme fik endnu større vægt i beslutningerne end tidligere: ”Barnets reform var vigtig, fordi vi med den har slået fast, at det altid er barnet og barnets behov, der skal være i centrum, når der skal tages beslutninger om barnet – ikke forældrene eller andre voksne i barnets liv. Det er en afgørende forudsætning for, at udsatte børn og unge får de samme muligheder for et godt liv som andre børn og unge,” fremhæver minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold Manu Sareen.

ANBRINGELSESREFORMEN REVIDERES

Historien om Barnets Reform begynder med Anbringelsesreformen i 2006. Den var på mange måder en milepæl i dansk politik, fordi man her – i politisk enighed – ville sikre et kvalitetsløft for børn og unge, der blev anbragt uden for hjemmet. Det gjaldt særligt i forhold til sagsbehandlingen, hvor der kom fokus på tidlig indsats, kontinuitet og langt grundigere børneundersøgelser. Der ud over blev der stillet krav om standarder for sagsbehandlingen og bedre uddannelse af sagsbehandlere, så de i højere grad var i stand til at gennemføre de lovpligtige børnesamtaler, der skulle være kernepunktet i indsatsen.

I Anbringelsesreformen var der fokus på at styrke sagsbehandlingen og dermed også kvaliteten i de afgørelser, der blev truffet i kommunerne. Det blev også besluttet, at Ankestyrelsen skulle have mulighed for at overvåge, om kommunerne overholdt loven i deres arbejde. Desværre kunne Ankestyrelsen gang på gang konstatere, at kommunerne ikke levede fuldstændigt op til deres forpligtelser. Blandt andet derfor satte man gang i arbejdet med Barnets Reform.

BØRN FÅR MERE RET

Barnets Reform bygger på et stort og langvarigt udredningsarbejde. Både kommuner, organisationer, fagfolk og eksperter har været med til at pege på, hvor det var nødvendigt at sætte ind for at styrke børns rettigheder. Samtidig bygger Barnets Reform

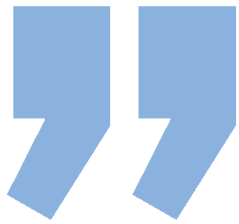
på den nyeste forskning og viden på området. På en lang række af områder er børn og unges rettigheder blevet væsentligt styrket med Barnets Reform. Ændringerne indebærer blandt andet, at børn helt ned til 12 år har fået ret til at klage over de beslutninger, der bliver truffet. De indebærer også, at de beslutninger, der bliver taget om samvær, skal være til barnets bedste. Og for minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold Manu Sareen er det store fokus på børns rettigheder, der er anlagt i Barnets Reform, vigtigt: "I år kan vi fejre, at Børnekonventionen fylder 25 år. Det har en enorm betydning, at vi hele tiden har fokus på at styrke børns rettigheder. For de er jo ikke bare børn – de er vores medmennesker, og de er selvstændige individer med deres egne rettigheder. De har ret til at blive lyttet til og få indflydelse på deres eget liv, og som voksne skal vi respektere de rettigheder. Vi skal sørge for at leve op til det ansvar, vi har for at give børn omsorg. Det er noget, vi alle skal være bevidste om og arbejde med hver dag, hvis det skal lykkes."

BØRNEKONVENTIONEN I SPIL

Med de skærpede krav om inddragelse, som Barnets Reform har medført, lever Danmark nu på anbringelsesområdet i højere grad end tidligere op til Børnekonventionens bestemmelser i artikel 12 om at inddrage børn og unge i sager, der vedrører dem.

Og inddragelse er vigtigt for minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold Manu

Sareen: "Det er helt afgørende, at vi inddrager børnene, når vi skal tage beslutninger, der handler om dem. For kun ved at høre på dem kan vi voksne blive klogere og vælge det, der er bedst for barnet. Det gælder, når kommunerne skal afgøre, hvordan barnet bedst kan hjælpes, men også når der skal træffes beslutninger i samfundet og udvikles ny politik. Derfor er jeg rigtig glad for, at jeg har fået mulighed for at lytte til børnenes perspektiv, når jeg som minister har stablet nye initiativer på benene på børneområdet."

Det er helt afgørende, at vi inddrager børnene, når vi skal tage beslutninger, der handler om dem. For kun ved at høre på dem kan vi voksne blive klogere og vælge det, der er bedst for barnet.

BØRNENE RULLER SKOLEREFORMEN UD

I maj 2014 blev Vejle udnævnt til årets elevvenlige kommune. Og når man er elevvenlig kommune, implementerer man ikke bare en skolereform. I stedet sørger man for, at skolepolitik bliver omdannet til virkelighed i tæt samarbejde med dem, det handler om; nemlig børnene og de unge.

Når man kan bryste sig af titlen som elevvenlig kommune, er det, fordi man gør en ekstra indsats for at styrke det lokale elevdemokrati. Og i Vejle har det i 2014 helt konkret betydet, at skolernes børn og unge – via et fælleselevråd – er dybt involverede i arbejdet med at rulle skolereformen ud.

”Skolereform eller ej – arbejdet med elevdemokrati er på ingen måde nyt i Vejle Kommune. Inddragelse er et kernefokusområde, og derfor har man også gennem længere tid arbejdet meget systematisk med elevrådene på skolerne,” fortæller Erik Grønfeldt, der er pædagogisk konsulent i børne- og ungeforvaltningen i Vejle Kommune og ansvarlig for det fælleskommunale elevråd. Det består af elever fra de lokale elevråd, og de mødes seks til otte gange i løbet af året og diskuterer de ting, som, de synes, er vigtige at beskæftige sig med ude på skolerne.

Arbejdet med Vejle Fælleselevråd foregår i tæt samarbejde med Danske Skoleelever, der er med, når kommunen holder arrangementer for Fæl-

leselevrådet. Det sker flere gange om året: ”Når skolerne har etableret deres elevråd efter sommerferien, inviterer vi mellem to og fem fra hvert råd til en fælles elevrådsdag. Der plejer at være ca. 100 deltager, og så bliver Fælleselevrådet valgt,” fortæller Erik Grønfeldt, der er stolt over i år at have et fælleselevråd, som 14 af de unge gerne ville være en del af: ”Det er lidt sejt, synes jeg. Hvis man går ind i det her, så gør man det for den demokratiske beslutningsproces og for at gøre noget, der er større end en selv. Eleverne får ikke nødvendigvis et personligt udbytte af det her, derfor synes jeg, det er ret stort.”

RUSTET TIL DEMOKRATI

På den fælles elevrådsdag bliver der gjort meget ud af, at eleverne får en grundig indføring i, hvad det indebærer at sidde i et elevråd. Samtidig holder Danske Skoleelever også møde med skolernes elevrådskontaktlærere, hvor de bliver orienterede om, hvad deres forpligtelser er som lærere.

Ugen efter valget indkalder Erik Grønfeldt til kursus for de elever i skolernes elevråd, der er valgt ind i skolebestyrelsen: ”Når man lige er blevet valgt til at sidde med i en skolebestyrelse, kan man godt være lidt beklemmt ved situationen. Derfor er det vigtigt, at de unge bliver klædt på til at give eleverne en stemme, så de bliver taget alvorligt af de voksne i skolebestyrelsen” siger Erik Grønfeldt. De unge får bl.a. træning i kropssprog og forskellige måder at henvende sig på.

For Marie Strøyberg, der netop er afgang som formand for Fælleselevrådet, har træningen været vigtig: "Vi deltog i kommunale møder, hvor vi kom med vores input. Og det virkede som om, at det vi sagde, blev forstået og vurderet og ikke bare kastet væk. På den måde synes jeg, vi havde nogen indflydelse på de ting, vi kunne udtale os om."

SKOLEREFORMEN I FOKUS

I 2014 har Fælleselevrådets arbejde været fokuseret omkring fire indsatsområder, hvoraf skolereformen har været et af dem. En del af projekterne, hvor eleverne er blevet inddraget, har været sat i gang af kommunen, men Fælleselevrådet har også selv taget initiativ til at arbejde målrettet med at give elevrådene indflydelse i forhold til skolereformen, fortæller Erik Grønfeldt: "Fælleselevrådet har afholdt et arrangement for skolernes formænd og næstformænd, hvor de har deltaget i workshops og diskuteret, hvad elevrådene konkret kan gøre på skolerne i forhold til skolereformen. De har blandt andet talt om, hvordan eleverne kan være med til at sikre, at indholdet af de 45 minutters ekstra bevægelse om dagen har kvalitet, og hvordan de kan være med til at sikre en balance mellem en længere skoledag og foreningslivet."

For Marie Strøyberg har det været en travl periode som formand, men også noget hun ikke ville være foruden: "Det har været virkelig fedt at se andre elever få mere indblik i reformen på grund af vores arbejde. Det har ikke været helt nemt, fordi alle

havde en meget negativ holdning til reformen. Men det virker som om, vi har fået fortalt om reformen på en god måde. De elevrødder, vi har holdt møde med, er i hvert fald gået videre til deres egne skoler med en positiv indstilling," siger Marie Strøyberg.

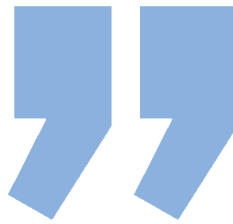
INDFLYDELSE GIVER OG SKABER MENING

Fra kommunal side har det været et kardinalpunkt at inddrage børnene og de unge i reformarbejdet af flere årsager: "Hele reformtanken er jo netop baseret på en inddragelsestænkning," forklarer Erik Grønfeldt. "Når eleverne ved, hvorfor de arbejder med noget, så giver det meget mere mening for dem. Dermed får de også et meget større udbytte – det er også derfor, der ikke længere lægges op til at arbejde med undervisningsmål, men med læringsmål. Inddragelse er en demokratiseringsproces, der ikke kun medfører læring. Det træner også elevernes formuleringsevner og giver dem en ballast i forhold til at 'kunne selv'."

Vejle Kommune har derfor inviteret eleverne med i en række udvalg, og kommunen har involveret børn og unge i beslutningsprocesserne i forhold til de nye tiltag i reformen – lige fra en længere skoledag til trivsel og skole-hjem-samarbejdet. Desuden har der siddet to repræsentanter fra Fælleselevrådet i den centrale styregruppe for hele reformarbejdet i kommunen.

Arbejdet med inddragelse er ligeledes forankret i kommunens politiske niveau: "Formanden for

Børne- og Familieudvalget deltager så vidt muligt i alle Fælleselevrådsmøder, og én gang om året er Fælleselevrådet inviteret med til et møde i Børne- og Familieudvalget, hvor de fortæller om deres arbejde. Det gør altid stort indtryk på politikerne, som er dybt imponerede over de unges arbejde og deres formuleringsevner,” slutter Erik Grønfeldt.

Det har været virkelig fedt at se andre elever få mere indblik i reformen på grund af vores arbejde.

DEN NÆNSOMME ANBRINGELSE

I Silkeborg Kommune har man sat sig for i langt højere grad end loven foreskriver at inddrage børn og unge, når de skal anbringes. Det foregår under overskriften 'Den nænsomme anbringelse'.

2012 var et skelsættende år for anbragte børn og unge i Silkeborg. Her blev ledelsen i kommunen nemlig introduceret til Børnerådets rapport 'De prøver at gøre det så normalt som muligt', hvor 113 anbragte børn og unge fortæller om, hvordan de oplever deres anbringelse. Børnene og de unges historier gjorde så stort indtryk på ledelsen, at de besluttede, at man i Silkeborg Kommune i langt højere grad skulle arbejde med at inddrage børn og unge i de sager, der vedrører dem.

Lone Vieland Mortensen, der er projektleder i Silkeborg Kommune, var fra starten med til at sikre, at inddragelse blev en større del af kommunens arbejde, når der skal anbringes: "I Børnerådets rapport giver børnene udtryk for, at de ikke føler sig hørt – og det ramte os. Derfor begynder vi at interessere os for, om vi kan anbringe på en anden måde, end vi hidtil har gjort. Og nøgleordet her bliver inddragelse. Det gælder både i forhold til børnenes egen aktuelle sag, men også i forhold til de kommende anbringelser, hvor tidligere anbragte kan få mulighed for at være med til at sikre kvaliteten. Og nu er inddragelse ligesom blevet

vores mantra," fortæller Lone Vieland Mortensen.

BØRN OG UNGE ER EKSPERTER I DERES EGET LIV

Startskuddet til mere inddragelse var en gruppe af børn og unges historier i en rapport, men hele tankegangen bag at inddrage børn og unge i deres egen sag giver god mening for Lone Vieland Mortensen: "Børn og unge, der er anbragt, ligger inde med en masse svar, fordi de lever i den virkelighed, vi andre kun taler om – de er jo specialisterne i at være anbragt. Vi andre opererer med, hvad vi har læst os til og erfaret på anden hånd. Vi har en fagforståelse af anbringelser, hvilket kan betyde, at vi ikke altid møder børnene og de unge med et børneperspektiv," mener Lone Vieland Mortensen. Hun fortæller også, at kommunens arbejde med inddragelse har sat en tyk streg under, at børn og unge vil mødes med medmenneskelighed og ikke kun professionalismisme.

Et af de første spørgsmål, der blev stillet i kommunen ved projektets start, var: Hvad er det, vi skal ændre på i vores praksis for at møde børnene og de unge i øjenhøjde? Derfor var det helt nærliggende at spørge børnene og de unge til råds: "Vi har talt med børn fra 6-12 år og unge fra 13 år og opefter, som har været eller var i anbringelse. Vi spurgte dem blandt andet om, hvad der var godt og skidt ved deres anbringelse, og hvad vi kunne gøre anderledes fremover – for dem og for alle de nye

børn og unge, der bliver anbragt. Derudover havde vi fokusgruppeinterview med forældre til anbragte, hvor vi blandt andet talte om, hvad vi kunne gøre for at fremme samarbejdet,” fortæller Lone Vieland Mortensen. Efter interviewene med forældregruppen er der også blevet dannet en selvhjælpsgruppe, hvor forældrene mødes og deler erfaringer.

HJÆLP TIL GAVN FOR ALLE BØRN

For Lone Vieland Mortensen og de øvrige medarbejdere i Silkeborg Kommune har det været vigtigt, at inddragelsesarbejdet går på to ben: ”Dels skal vi jo hele tiden tænke inddragelse nu og her i det enkelte barns sag. Men vi har også brugt vores viden fra de børn, vi har talt med, til at lave informationsmateriale til børn og forældre. Fx har vi lavet nogle film, vi bruger, når vi taler med børn, der skal anbringes. Her viser vi, hvordan et typisk anbringelsesforløb ser ud – hvad er fx en børnesamtale, og hvordan samarbejder vi med barnets familie. Vi har også en film, der viser, hvordan livet på en døgninstitution er. Filmene kan også bruges i skolen eller hos familie og venner til at afmystificere det at bo på et ’børnehjem,’” forklarer Lone Vieland Mortensen.

Undervejs er der også blevet etableret netværksgrupper for tidligere og nuværende anbragte børn og unge, som kommunen indimellem samarbejder med: ”Vi har en kontaktgruppe, som vi kan bruge til sparring, og som kan kvalificerer vores arbejde.

Samtidig tænker vi dem ind som mentorer for de lidt yngre børn,” siger Lone Vieland Mortensen og fortsætter: ”Jeg har lidt en kongstanke, som jeg arbejder på: Når vi nu desværre ikke kan binde sagsbehandlerne til stolene, så kan vi måske i stedet bruge de tidligere anbragte som gennemgående personer i børnene og de unges liv. Det kunne jeg godt tænke mig at få til at fungere.”

EN 180-GRADERS VENDING

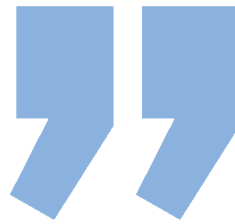
Noget af det, der har været svært ved at tænke i inddragelse, har ifølge Lone Vieland Mortensen været at få en hel organisation til at ændre indstilling til arbejdet med de anbragte børn og unge: ”Hvis man vil det her, er man nødt til at tage et opgør med idéen om, at faglighed er lig med virkelighed. Sådan er det ikke. For os betød det, at vi måtte tilpasse vores drift. Det kan fx være i forhold til, hvem det er, der møder barnet på institutionen eller opholdsstedet. Det behøver ikke *kun* være sagsbehandleren, der tager på besøg på institutionen, selvom det står i loven. Det kan også sagtens være en pædagog eller en anden voksen, som barnet er tryk ved, hvis det vigtigste er, at barnet bliver mødt med tillid,” forklarer Lone Vieland Mortensen.

Arbejdet med inddragelse har betydet, at man i Silkeborg Kommune har taget et opgør med loven, som Lone Vieland Mortensen siger: ”Vi spurgte os selv, hvad der skal til, for at vi møder børnene mere på deres præmisser. Og det har betydet, at vi fx

laver langt mere opfølgning, end loven foreskriver. Der er jo ikke noget, der forhindrer os i fx at tage kontakt til et nyanbragt barn i løbet af det første, andet eller tredje døgn, selvom det ikke står i loven. Vi gør det, som børnene efterspørger, og som vi ville gøre, hvis vores egne børn fx var taget på ferie. Så ville vi jo ringe og spørge, hvordan det gik. De anbragte børn kommer ud til noget nyt og fremmed, og så er det jo rart at høre fra nogen, man kender.”

START MED AT SNAKKE MED BØRNE

I Silkeborg Kommune bliver børneinddragelse ved med at være højt prioriteret fremover – ikke kun i familiesektionen, men også i andre dele af kommunen, hvor man kigger nysgerrigt mod familieafdelingens inddragende metoder. Og Lone Vieland Mortensens råd til andre, der har lyst til at arbejde mere med børneinddragelse, er kort og godt: ”Start med at invitere nogle børn ind til en snak om det, I gerne vil forandre. Stil dem åbne spørgsmål og vær nysgerrige på deres perspektiver – så er I i gang. Det kan være utroligt svært at tænke ud af boksen i en travl hverdag, men det er vigtigt, at man indimellem stopper op og reflekterer over, om man kan gøre tingene på en anden måde. Nogle gange skal der en ’passende’ forstyrrelse til – en øjenåbner – og for os var det børnenes forskellige historier. De er jo hver især et liv, og det kan vi altså ikke sidde overhørig.”

Børn og unge, der er anbragt, ligger inde med en masse svar, fordi de lever i den virkelighed, vi andre kun taler om – de er jo specialisterne i at være anbragt.

EN GENVEJ TIL MERE BEVÆGELSE

Under overskriften 'Fra vej til leg' forvandler Københavns Kommune i samarbejde med By X og områdets børn og unge en villavej i Vanløse til et udeområde for to skoler.

I Vanløse ligger to skoler et stenkast fra hinanden kun adskilt af en sportshal og en villavej. Vejen hedder Lønstrupvej, og den bliver mest brugt til parkering og færdsel til og fra skolerne og idrætshallen. Derfor har politikerne besluttet, at det er muligt at lukke vejen, og i 2011 tog en gruppe elever kontakt til lokaludvalget for at fortælle om deres ønsker for et åbent uderum for de to skoler.

Planen var klar – men nu var spørgsmålet: Hvordan omdanner man en villavej til et fælles udeareal for to skoler. Og hvordan sikrer man, at området bliver et sted, børnene og de unge gider hænge ud?

BY X RYKKER UD

Svaret var By X – et kompetencecenter i Københavns Kommune, der arbejder med at inddrage børn og unge i byudviklingen. De blev ringet op af projektlederen i Københavns Kommunes Drifts- og Anlægsafdeling, og snart var projektet i gang.

”I By X arbejder vi med at inddrage børn og unge i det, der sker omkring dem i byen. Det er jo dem, der er eksperter i at være børn og unge. Derfor ved de bedre end nogen, hvad der kan være en forhindre-

dring for fysisk aktivitet. Inddragelsen skal sikre, at vi ikke bygger endnu et klatrestativ eller laver endnu en fodboldbane, hvor eleverne ikke kan genkende sig selv eller føler noget ejerskab til,” fortæller Ane Rottbøll Jørgensen, der er cand.scient. soc. og pædagogisk medarbejder i By X. Hun er ikke i tvivl om, at inddragelsesarbejdet har en effekt både her og nu, men også ud i fremtiden: ”På kort sigt får børnene indflydelse på deres eget lokalmiljø – de områder, de selv bruger i deres hverdag. Det skaber uden tvivl et stort ejerskab til området, og det er med til at sikre, at det bliver brugt. Men inddragelsen giver også børnene et indblik i byens udvikling i børnehøjde, fx når de selv er med til at tale med de lokale om deres ønsker og ideer. Det kan være med til at give dem en forståelse af, at de som alle andre har en demokratisk stemme, og at de kan få indflydelse på udviklingen i deres egen by.”

I By X arbejder man også med at inddrage de voksne omkring børn og unge i arbejdet, derfor bestod gruppen bag projektet ud over Ane Rottbøll Jørgensen og en projektleder fra Drift og Anlæg i Børne- og Ungdomsforvaltningen i Københavns Kommune også af skolelederen fra Vanløse Skole, viceskoleinspektøren fra Hyltebjerg Skole, en lærerrepræsentant fra begge skoler og en arkitekt.

For 16-årige Bastian Mullins, der gik i 9. klasse mens projektet stod på, har det haft stor betydning at være med i processen. Ikke kun fordi han har

været med til at bestemme, hvordan vejen skulle se ud: ”Jeg har virkelig udviklet mig meget undervejs. Jeg har altid været en lidt stille person, så det at stille mig op og fortælle andre om projektet har rustet mig til fremlæggelser. Det var også super fedt, at vi skulle tale med de mindre børn og hjælpes ad med at komme med vores fælles idéer,” fortæller Bastian Mullins.

PROJEKTET SKYDES I GANG

Undervejs i processen har By X afholdt to inddragelsesforløb med eleverne. I det første inddragelsesforløb deltog 25 elever fra hver af de to skoler under titlen ’Fra vej til leg’, forklarer Ane Rottbøll Jørgensen: ”Her fik eleverne lov til at komme med deres ønsker og ideer til, hvordan Lønstrupvej bliver et sted, de kan se sig selv bruge både i og uden for skoletiden. Eleverne byggede små arkitekturmodeller, der viste deres bud på, hvordan Lønstrupvej kan udvikles fra vej til leg. Undervejs blev det til en masse gode snakke om, fx hvordan en bænk kan se ud, hvis den skal give mulighed for at møde andre, og hvilke aktiviteter der giver de bedste muligheder for at møde nye venner. Afslutningsvist blev elevernes ideer udstillet på Lønstrupvej for både elever, forældre og de lokale beboere.”

I første fase fandt projektgruppen ud af, at elevernes ønsker kredsede om særligt to temaer: *urbane aktiviteter*, som skate og parkour, og *elementer fra naturen*, såsom grønne bakker og huler i træer.

Men det kom også frem, at det særligt var de ældste elever, der savnede udendørssteder, de kunne bruge i frikvartererne, undervisningen og fritiden.

FOKUS PÅ UDSKOLINGEN

For Ane Rottbøll Jørgensen betyder det at arbejde oprigtigt med inddragelse, at man skal være parat til undervejs i et projekt at ’sadle om’ og interessere sig for noget andet end det, man havde regnet med fra start: ”I projektet med Lønstrupvej fandt vi ud af undervejs i den første workshop, at det primært er de ældste elever, og specielt pigerne, der er de mindst fysisk aktive i skolen. Eleverne siger selv, at det er fordi, de er blevet for gamle til at lege og hellere vil sidde på en bænk og snakke. Drengene synes dog stadig, at boldspil, skate og parkour-inspirerede aktiviteter er sjovt – det er altså aktiviteter, der kan få dem til at bevæge sig. Samtidig var der mange, både piger og drenge, der efterspurgte aflukkede og grønne steder til ophold og fordybelse, men det måtte godt være sådan, at man stadig kan være en del af de aktiviteter, der udfolder sig,” fortæller Ane Rottbøll Jørgensen.

For at sikre de ældste elevers ejerskab til projektet sørgede projektgruppen også for, at udskolingseleverne var med i arkitektens arbejde med skitser.

BENSPÆND I INDDRAGELSE SARBEJDET

Selvom det som oftest er en stor succes, når By X arbejder med inddragelse, er der alligevel flere ting, man skal have for øje, for at arbejdet lykkes:

”Noget af det, man skal være opmærksom på, er, at hvis børnene og de unge skal kunne tænke ud af boksen, så kræver det indimellem, at de har været igennem et inspirationsforløb, der kan øge deres abstraktionsniveau og sørge for, at de ser nye muligheder. Børnene og de unges referenceramme er ofte meget snæver, og hvis man ikke sørger for at klæde dem ordentlig på, vil deres ønsker og ideer ofte blot være mere af det, de allerede har i forvejen,” fortæller Ane Rottbøll Jørgensen.

Inspirationsprocessen har været vigtig for Bastian Mullins, der sagtens kan genkende sig selv og de andre børn og unge i det færdige resultat: ”Vi har haft virkelig meget indflydelse. Det har næsten kun været os børn, der har fundet ud af, hvordan området skulle se ud. Ane sagde til os, at vi bare skulle komme med vores sindssyge ideer, så noget af det var lidt overdrevet. Men så fik hun og arkitekten os ned på jorden igen.”

Ane Rottbøll Jørgensen fortæller, at det er vigtigt, at der er et tæt samarbejde med fagfolkene i processen – i dette tilfælde arkitekten: ”Det kan være en udfordring for fagfolkene at omsætte børnenes ideer til fysiske produkter, da de som oftest ikke har hørt børnenes ønsker med deres egne ord. Samtidig er det vigtigt, at man har forventningsafstemt med børnene og de unge og gjort dem opmærksomme på, at fagfolkene ofte ikke bruger alle deres ideer, men at det også kan være konceptet, en farve eller en funktion.”

ELEVERNE SKAL HAVE LYST TIL AT TAGE GENVEJEN

Nu, hvor den kreative proces er færdig, og der skal bygges, står Københavns Kommune ifølge Ane Rottbøll Jørgensen med et rigtigt godt bud på, hvordan de ældste elever kan øge deres aktivitetsniveau ud fra deres egne ønsker: ”Projektet gik ikke kun ud på at skabe en skolegård med endnu et klatrestativ eller basketbur. Det er tanken, at Lønstrupvej skal være et aktivt mødested i lokalområdet, hvor det arkitektoniske koncept giver de unge lyst til at kravle op, balancere, hoppe over og krybe under, så bevægelse bliver en nem og sjov del af hverdagen. Der skal være plads til leg og bevægelse, jubel og fordybelse, men vigtigst af alt skal de ældste elever kunne genkende sig selv i det færdige projekt. Forhåbentligt giver det de unge lyst til at vælge noget andet end den direkte vej, og derfor har vi også døbt området *Genvejen*.”

EN UNGEPOLITIK PÅ DE UNGES PRÆMISSER

'Hvis ikke DU deltager, bliver det lige så kedeligt, som det lyder'. Sådan lød opfordringen til de unge på Facebook, da Horsens Byråd inviterede kommunens unge til at lave en politik, der forbedrer ungdomslivet i Horsens. Resultatet blev en helt ny ungepolitik.

I sommeren 2013 vedtog Horsens Byråd den nye ungepolitik. Og som noget nyt var det ikke Byrådet, der spillede hovedrollen i at formulere politikken. Bestyrelsen havde identificeret behovet, men selve politikken skulle kommunens unge være med til at lave: "Opgaven fra kommunalbestyrelsen lød på, at vi skulle inddrage de unge mest muligt. Med det udgangspunkt startede vi projektet og kom hurtigt frem til, at de unge ikke bare skulle inddrages – de skulle *lave* ungepolitikken," fortæller Gitte Juul, som var udviklingskonsulent og tovholder for hele projektet. Derfor blev et helt års arbejde med ungeinddragelse skudt i gang.

EN POLITIK SKABT AF DE UNGE TIL DE UNGE

For de unge var kultur og fritid et af de vigtigste elementer i politikken. Horsens skal være en by, hvor man som ung kan være aktiv i byrummet og i fritids- og foreningsaktiviteter: "Formålet var at få de unges meninger om, hvad der skal til for at gøre Horsens til en attraktiv by at være ung i. Politiken skal gøre det lettere for de unge, kommunen,

uddannelsesinstitutioner, Byrådet og udbydere af fritidsaktiviteter at arbejde sammen om at skabe kultur og fritid, som er målrettet de unge," forklarer 16-årige Thomas Højgaard. Han er lige afgået som børneborgmester i Horsens Kommune og er selv en af de mange unge, der har været med i processen omkring politikken.

FOKUSGRUPPEINTERVIEW OG DEBATMØDER

Første del af processen bestod af fokusgruppeinterview med forskellige udvalgte grupper af unge: "Vi udvalgte et repræsentativt udsnit af kommunens unge og lavede fokusgruppeinterview med dem. Det var bl.a. unge fra ungdomsskoler, folkeskoler, gymnasier og tekniske skoler. Vi snakkede med unge på arbejdsmarkedet, unge der ikke er tilknyttet en uddannelse eller arbejdsmarkedet, unge i kommunale forløb og unge med handicap," fortæller Gitte Juul.

På baggrund af interviewene blev der afholdt debatmøder på skoler og uddannelsesinstitutioner med unge fra ungdomspolitiske foreninger, folkeskoler og forskellige uddannelsesinstitutioner. Udgangspunktet for debatterne var de problemstillinger og tanker, som man blandt andet var kommet frem til i fokusgruppeinterviewene.

FACEBOOK OG TWITTER SOM REDSKABER TIL UNGEINDDRAGELSE

De sociale medier var en anden måde, kommunen fik de unge i tale. Her kunne alle unge følge

med i processen omkring politikken og komme med input og kommentarer til selve politikken. Kommunen opfordrede de unge til at byde ind med deres meninger om, hvad politikken skulle indeholde, og give deres mening om, hvad der skal til for at forbedre forholdene for unge i Horsens. De unge kunne byde ind med spørgsmål til ugens ungedebatter, og der blev postet YouTube-videoer med små klip fra forskellige aktiviteter omkring processen: ”På Facebook kunne de unge debattere med borgmesteren og andre politikere, og hver uge havde vi forskellige gæstedebattører, der kom med indspark. Alle unge kunne deltage i diskussionen og komme med diskussionsoplæg,” fortæller Gitte Juul.

UNGEKONFERENCE BYGGEDE VIDERE PÅ DE FØRSTE INPUT

På en ungekonference byggede de unge videre på de input, kommunen havde fået gennem interview, sociale medier og de ungdomspolitiske debatter: ”Mange unge var meget mere interesserede i at diskutere ungdomspolitik, end vi havde forventet. På ungekonferencen fik de lov til at stille byens borgmester spørgsmål – og de havde mange spørgsmål, som han svarede på. Det var rigtig spændende at være med til at facilitere,” fortæller Gitte Juul: ”Alle unge, der deltog, kom til orde og havde direkte indflydelse på den ungepolitik, der er vedtaget. Derudover skabte processen dialog mellem politikere og unge, der måske ikke plejer at være politisk aktive.”

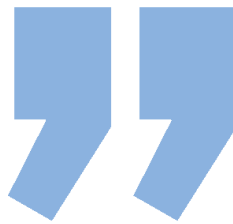
Thomas Højgaard er enig i, at de unge spillede en afgørende rolle i at forme politikken: ”Alle unge i Horsens har haft mulighed for at blive hørt i forbindelse med udformningen af politikken. Gennem konferencen, interviewene, debatterne på Facebook og forskellige andre aktiviteter har over tusind unge fra Horsens Kommune fremlagt deres synspunkter og holdninger i forhold til at gøre Horsens til en bedre by at være ung i,” fortæller han.

POLITIK BLIVER TIL PRAKSIS

Da selve ungepolitikken var formuleret, blev der lavet en video, hvor Thomas Højgaard og to andre unge præsenterede politikens visioner. Videoen blev sendt til høring på Facebook, og alle unge kunne byde ind med kommentarer, inden Thomas Højgaard og de to andre unge præsenterede den nye ungepolitik for Horsens Byråd.

Horsens Byråd vedtog ungepolitikken i sommeren 2013, og her et år efter kan man allerede begynde at se resultaterne. Som en konsekvens af politikken har man oprettet et ungeråd, der adskiller sig fra Horsens Børne- og Ungebyråd ved at have medlemmer, der ikke går i folkeskole: ”Byrådet har afsat 100.000 kr. til det nye Ungeråd. Ungerådet fungerer ligesom vores Børne- og Ungebyråd og kan lave høringssvar på emner, der vedrører unge i Horsens Kommune. Formålet med rådet er at bringe unge sammen på tværs af uddannelser,” forklarer Thomas Højgaard.

Spørger man Thomas Højgaard, er han ikke i tvivl om, at de unge i Horsens Kommune har stor indflydelse på ungepolitikken: "Ved at inddrage unge i politikudvikling, kan man være sikker på, at det bliver, som de unge ønsker det, og ikke som politikerne tror, de unge ønsker sig det. Jeg føler helt sikkert, at der bliver lyttet til os unge og vores ønsker i Horsens Kommune. Da jeg startede i Børne- og Ungebyråd, troede jeg bare, at vi var et lille råd, som havde et par arrangementer om året. Men man må sige, at jeg er blevet klogere, og det kommer bag på mig, i hvor høj grad vi bliver taget seriøst af politikerne. Det har været super spændende og lærerigt, og jeg synes, det er vildt fedt, at vi som unge kan få så stor indflydelse, som vi har fået på den nye ungepolitik," afslutter Thomas Højgaard.

Jeg troede bare, at vi var et lille råd, som havde et par arrangementer om året. Men man må sige, at jeg er blevet klogere, og det kommer bag på mig, i hvor høj grad vi bliver taget seriøst af politikerne.

”HVORDAN BLIVER MAN EGENTLIG ARKITEKT?”

Hvis man vil have skolens ballademager til at interessere sig for skolearbejdet og fremtidige jobmuligheder, kan opskriften meget vel være en stor portion inddragelse og praktisk arbejde med arkitektur.

Midt i Tingbjerg – et boligområde i den nordvestlige del af København – ligger Tingbjerg Heldags-skole. På skolen er ca. 90 pct. af eleverne tosprogede, og bydelen er på regeringens liste over udsatte boligområder.

På trods af kvarterets status som socialt udsat var det alligevel mest af alt et hav af muligheder, arkitekten Lene Mirdal så, da hun sammen med kunstnergruppen T-ARD fik lov at kigge på skolens gamle kantineområde, der trængte til en kærlig hånd. Derfor kastede de sig over opgaven med at omdanne den udslidte og utidssvarende kantine til et rekreativt område, der indbyder til afslapning, hygge og fri leg. Og det lykkedes tilmed for projektgruppen, der ud over Lene Mirdal bestod af en billedkunstner, en socialarbejder, en forsker og en antropologistuderende, at få skolens elever til at gå ind i ombygningsprojektet med liv og sjæl. Så meget at én af skolens ballademagere begyndte at interessere sig for, hvordan man bliver arkitekt: ”Det praktiske arbejde med opmåling, modelbygning og skitsetegning gav ham indblik i en arbejds-metode og faglig viden, som kan bruges i praksis til

at ændre den virkelige verden,” fortæller Lene Mirdal. Hun er overbevist om, at den arbejds-proces, som han deltog i, der fx gjorde det tydeligt for ham, hvad almindelig matematik kan bruges til, fik ham til at interessere sig for, hvordan man som arkitekt kan bruge sine færdigheder til at for-andre verden.

ET NYT RUM PÅ BØRNEENES PRÆMISSER

Da inddragelsesprojektet så dagens lys i 2009, var skolen meget nedslidt. I 2008 blev den delvist nedbrændt, og ved genopbygningen fik skolen et nyt lærerværelse og en ny kantine. Skolens tidligere kantineområde lå efter ombygningen tilbage som et nedslidt og utidssvarende omdrejningspunkt i hjertet af skolen, der mest blev brugt som opholdsrum i frikvartererne og projektrum i timerne.

Det blev derfor besluttet, at en projektgruppe skulle skabe nye rammer for den gamle kantine og samtidig sikre ejerskab hos børnene og de unge. Derfor valgte gruppen at inddrage skolens elever fra dag et: ”Tanken med at inddrage børnene og de unge var, at det ville give eleverne et større ejerskab og tilhørsforhold til skolen og dens om-givelser, hvis de deltog aktivt i designprocessen. Undervejs opdagede vi også, at projektet åbnede elevernes verden. Mange af børnene og de unge har ikke den store viden om arkitektur og kunst, og hvordan det påvirker den verden, vi lever i.” Lene Mirdal oplevede gennem processen, at ind-

dragelsen af børnene og de unge også kan fungere som æstetisk dannelse og som en motivation til at engagere sig mere i samfundet.

BØRN OG UNGE ARBEJDER MED ARKITEKTUR

Inden projektets praktiske arbejde blev sat i gang, formulerede projektgruppen nogle overordnede rammer for formgivningen og inddragelsen af børnene og de unge: ”Vi opstillede som mål, at designet af det tidligere kantinerum skulle appellere til nysgerrighed og oplevelser for børnene – blandt andet ved at skabe rammer for fri leg og bevægelse. Det var tanken, at hvis børnene var fysisk aktive i frikvartererne, så kunne rummet også være med til at bidrage til læring i timerne ved at gøre eleverne undervisningsparate,” fortæller Lene Mirdal.

Da de overordnede rammer var på plads, blev projektet sat i gang. I den første fase skulle eleverne skabe det nødvendige grundlagsmateriale til den efterfølgende formgivningsproces. I anden fase skulle det afklares, hvilke ønsker eleverne og lærerne havde til rummet. Eleverne måtte derfor i gang med at lave analyser, registreringer og tegninger.

”Der blev lavet fem forskellige workshops, hvor flest mulige alderstrin var involveret. 0. klasse lavede ’trafiktælling’ af elever og lærere, der gik gennem rummet, mens 2. klasse interviewede skolens elever om, hvad de godt kunne lide at lave i frikvartererne. 3. og 7. klasse målte rummet op og overleverede materialet til 6. klasse, der lavede

en arbejdsmodel i pap og 3D-computermodeller,” fortæller Lene Mirdal og fortsætter: ”Bagefter præsenterede eleverne deres resultater for hele skolen, og så blev der afholdt fælles workshopdage, hvor alle skolens klasser kunne komme med input til, hvad det nye rum skulle indeholde.”

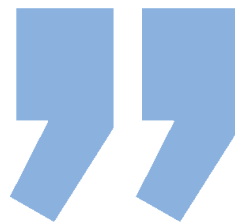
BØRN SOM KOMPETENTE MEDSPILLERE

For Lene Mirdal har arbejdet med børnene og de unge være en øjenåbner: ”Det var helt fantastisk for mig som arkitekt at opleve, hvor meget børn og unge kan bidrage med, når det kommer til arkitekturprojekter – hvad de er i stand til at lære og skabe. Elever fra 6. klasse lærte at bruge et 3D-program på en time og skitserede derefter brugbare og interessante løsninger på de rumlige udfordringer, som stedet stod over for. Elever helt ned til 4.-5. klasse kom med kvalificerede bud på planlægning og disponering af det nye sted, og samtlige klassetrin kunne deltage med ideer og kreative input og være med til at indsamle data, som skulle bruges i designprocessen.”

Selvom projektet foregik på en skole i et af Danmarks udsatte boligområder, oplevede Lene Mirdal en arbejdsgejst blandt børnene, som selv lærerne blev overraskede over: ”Der var flere gange velmenende lærere, som fortalte os, at der skulle tages hensyn til dén eller dén elev, som vi ikke skulle forvente for meget af. Eller at vi skulle sige til, hvis der var nogen, der forstyrrede for meget. Derfor var overraskelsen også særligt stor hos

læreren – men også blandt klassekammeraterne og eleven selv – når det faktisk viste sig, at lige præcis den elev var den bedste til 'arkitektur,'" fortæller Lene Mirdal. Hun oplevede, at det især var de lidt vilde og utilpassede drenge, der viste sig at være blandt dem, der tog de største udviklingsmæssige kvantespring og arbejdede frit, kreativt og koncentreret i forløbet.

Og Lene Mirdal er ikke i tvivl om, hvorfor projektet var en succes: "For det første fordi eleverne fik en følelse af at være med, blive lyttet til og skabe noget, der vedkom dem. Men også fordi vi, ved at knytte teori og praksis gennem håndgribelig arkitekturundervisning, umiddelbart kunne møde eleverne der, hvor de var rent fagligt. Vi fik oplevelsen af at styrke den enkelte elevs kompetencer og motivere både de stærke og de svage elever til at lære boglige fag. Og det gik op for os, at eleverne, ud over at engagere sig i den kreative proces, samtidig lærte helt basale faglige færdigheder inden for matematik, dansk, mundtlig formidling og samarbejde."

Det var helt fantastisk for mig som arkitekt at opleve, hvor meget børn og unge kan bidrage med, når det kommer til arkitekturprojekter.

MOSAIKMETODEN GIVER FLERE BØRN EN STEMME

Selvom man kun går i børnehave eller vuggestue og ikke er helt udviklet sprogligt, kan man godt have en mening om, hvad en god dag er. Den forsøger Danmarks Evalueringsinstitut og en håndfuld daginstitutioner at få frem gennem 'mosaikmetoden'.

Som uddannet pædagog har Karina Henriksen fra institutionen Skatteøen i Rønne altid tænkt, at børneinddragelse er noget, der sidder på rygraden. Men da hun sagde ja til at deltage i Danmarks Evalueringsinstituts projekt 'Pædagogisk arbejde med børneperspektiver i dagtilbud', måtte hun alligevel sande, at det ikke var helt sådan tingene hang sammen: "Jeg har egentlig altid tænkt, at mit arbejde tog udgangspunkt i et børneperspektiv. Men projektet her har åbnet mine øjne for, at jeg faktisk bare har anlagt et voksenperspektiv på børnene," fortæller Karina Henriksen. Hun har fx erfaret, at hendes syn på en af drengene, der deltog i projektet, har ændret sig: "Før så jeg en dreng, som mest gik for sig selv og kiggede på blomster og insekter, og jeg syntes lidt, han var en stakkel. Jeg kunne ikke forstå, hvorfor han ikke legede med noget. Men ved at arbejde med hans historier – gennem interview, tegninger og billeder – fandt jeg ud af, at han er en dreng, som godt kan lide at bruge sin krop og sine muskler, og så sætter han pris på at gå og 'nørde' lidt og kigge på ting i naturen," fortæller Karina

Henriksen og fortsætter: "Jeg havde en voksen-ide om, hvordan han var. Men efter at vi har arbejdet sammen på den her tætte måde, hvor det var ham, det drejede sig om, så har jeg fået et helt andet syn på ham."

BØRNS OPLEVELSE AF HVERDAGEN SKAL FREM

I god tråd med Børnekonventions ånd er der i dagtilbudsloven krav om, at børn får medbestemmelse og medansvar i forhold til deres hverdag. Børns stemme skal høres, og personalet skal sikre, at der bliver lyttet til alle børns perspektiver.

Men i en travl hverdag kan det godt være lidt af en udfordring at inddrage de yngste i, hvordan dagen skal tilrettelægges. Særligt når de ikke har et fuldt udviklet sprog og kan fortælle, hvad de synes godt om, og hvad de ikke kan lide. Derfor kan der være en tendens til, at nogen børn bliver overset, når pædagogerne fx laver børnevurderinger hvert andet år, mener Persille Schwartz, der er projektleder hos Danmarks Evalueringsinstitut. Hun er ansvarlig for projektet, hvor man arbejder med at få systematisk opmærksomhed på de 0-6-åriges oplevelser af den hverdag, de voksne tilrettelægger for dem i institutionen.

Projektet tager udgangspunkt i mosaikmetoden, som går ud på at indsamle data med og om barnet med metoder, der er tilpasset barnets måder at udtrykke sig på: "Mosaikmetoden bevæger sig ud over det sproglige univers og benytter visuelle,

kunstneriske og kropslige udtryk på lige fod med verbale. Metoden går ud på at finde derhen, hvor barnet udtrykker sig og indsamle forskellige typer data, som svarer til de måder, barnet kommunikerer på. Det kan fx være gennem billeder, ved at tegne, eller måske ved at barnet viser vej til de vigtigste steder, når man går en tur,” fortæller Persille Schwartz.

BØRNEINDDRAGELSE ER MERE END AT TALE MED BØRN

Erfaringer fra projektet viser, at Karina Henriksen ikke er den eneste pædagog, der har opdaget, at børneinddragelse er noget helt andet end det, de har gået og troet: ”Det har mange steder vist sig, at man har troet, at man interesserede sig for børneperspektiver, og så var det egentlig mest voksenperspektiver der herskede. Man troede faktisk, at man arbejdede på en måde, hvor man samlede børneperspektiver ind, men det blev bare tolket i en voksenramme, og den satte man ikke spørgsmålstegn ved,” forklarer Persille Schwartz. Hun mener, at man er nødt til at arbejde på en helt andet måde, end man plejer, for at finde ud af, hvad der har betydning for børnene i dagligdagen: ”Det handler om observationer, om at tale med børn og forældre, men også om at følge børnenes kroppe og se på, hvor de bevæger sig hen.”

NYE RUTINER OPSTÅR

For nogle institutioner har projektet betydet, at man gør tingene på en helt ny måde: ”I en vugge-

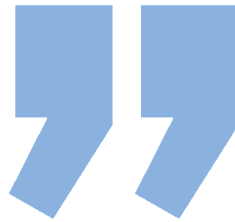
stue blev personalet fx opmærksomme på, hvordan børnene udtrykte, at der var en masse ting, de både ville og var stolte af at kunne gøre selv. Personalet havde bare fået skabt nogle rutiner, der gjorde børnene mindre selvhjulpne. Nu er vuggestuepersonalet i gang med at kigge alle deres rutiner igennem, så personalet i stedet støtter børnene i at kunne mestre flere ting,” fortæller Persille Schwartz.

I Skatteøen har man også ændret på forskellige rutiner for at indrette dagligdagen mere på børnenes præmisser. Fx har man spurgt sig selv, om børnene nu også kan lide de steder, hvor de voksne bestemmer, de skal hen: ”Hver sommer tager vi nogle uger til noget, der hedder Blokhuset. Det har altid bare været noget, vi gjorde – noget de voksne bestemte – og der er vist ingen, der rigtigt har spurgt, hvad børnene synes om at være der,” fortæller Karina Henriksen. Som en del af projektet med at arbejde med børneperspektiver har pædagogerne brugt tid på at finde ud af, hvad børnene synes om stedet, og hvad de godt kan lide at lave der: ”For det første har det betydet, at vi gør nogle ting for at forberede de børn, der har behov for det. De børn, der bliver utrygge, når deres hverdag bliver ændret. Dem viser vi blandt andet billeder, og vi kigger i nogle små bøger, børnene har lavet de tidligere år, hvor de kan se, hvad de andre børn synes om Blokhuset. Dernæst finder vi også på forhånd ud af, hvad de godt kan lide at lave derude, og planlægger de aktiviteter sammen

med dem. Så står de ikke og er kede af det derude, når det hele er nyt.”

HVORDAN KOMMER MAN I GANG?

Både Persille Schwartz og Karina Henriksen kan varmt anbefale, at man går i gang med at arbejde mere målrettet med børneperspektiver i daginstitutioner. Det giver nogle nye indsigter, og det behøver hverken at være dyrt eller besværligt: ”Pædagogerne i projektet har alle sammen peget på, at det at forstå børnenes perspektiver, er kernen i det pædagogiske arbejde. Desuden skal de jo lave børnevurderingerne hvert andet år, og her er det oplagt, at man arbejder mere fokuseret med at inddrage børnene,” siger Persille Schwartz. Hun håber, at langt flere – og også yngre børn – får mulighed for at få indflydelse på deres hverdag: ”Dagtilbudsloven siger fornuftigt nok, at børn kun skal inddrages i børnemiljøvurderinger i det omfang det skønnes relevant. Men for mig at se kan det godt være lidt bekymrende, hvis pædagogerne så ikke er opmærksomme på, at man sagtens kan inddrage de helt små uden sprog. Så er det jo kun de ældste verbalt stærke børn, der bliver hørt. Man kan virkelig få meget viden fra de helt små børn og de børn, der endnu ikke er så stærke verbalt, hvis man arbejder med deres perspektiver på deres egne præmisser,” mener Persille Schwartz.

Jeg har egentlig altid tænkt, at mit arbejde tog udgangspunkt i et børneperspektiv. Men projektet her har åbnet mine øjne for, at jeg faktisk bare har anlagt et voksenperspektiv på børnene.

BØRN OG UNGE SÆTTER SUND SKOLEMAD PÅ BORDENE

'Sund skolemad' er overskriften på fem konkrete initiativer, som Børn- og Ungebyrådet har sendt til høring i Byrådet i Aarhus. Initiativerne skal sikre, at alle folkeskoler i Aarhus Kommune tilbyder sund og lækker mad, som eleverne har råd til at købe.

På Aarhus rådhus sidder Aarhus Børn- og Ungebyråd. Ligesom det voksne byråd består det af 31 medlemmer. De er alle mellem 13 og 17 år og valgt ind af eleverne i de aarhusianske folkeskoler. De holder børnebyrådsmøder og er med til at påvirke børne- og ungepolitikken i Aarhus. Det gør de blandt andet ved at sende indstillinger til det voksne byråd, som det voksne byråd er forpligtet til at diskutere og tage stilling til.

"Noget af det fedeste ved Børn- og Ungebyrådet er, at vi har mulighed for at skrive direkte indstillinger til Byrådet, som de skal diskutere og tage stilling til," fortæller 16-årige Karen Fink Bjerregaard, der netop er gået af som ungeborgmester i Aarhus: "Arbejdet med indstillingerne er seriøst, og vi har stort fokus på, at de bliver så gode og gennearbejdede, at Byrådet fortsat vil bakke op om os og tage vores indstillinger alvorligt," fortæller hun.

FOKUS PÅ SUND MAD OG TRIVSEL

I foråret 2014 satte de 31 børn- og unge-byråder

fokus på sundhed og trivsel i Aarhus. Med indstillingen 'Sund skolemad' stillede de nye krav til maden i de aarhusianske folkeskoler. Deres kritik af den nuværende frokostordning var blandt andet, at der var for stor forskel på kvaliteten af de måltider, eleverne fik serveret på de forskellige skoler, og at det ikke var alle elever, der havde adgang til koldt drikkevand: "Mange medlemmer af Børn- og Ungebyrådet oplevede, at maden på skolerne var usund, dyr og dårlig. Det betød, at eleverne brugte frikvartererne på at gå til den nærmeste kiosk og købe slik og chips. Det ville vi gerne gøre op med. Vi ønskede at gøre maden på skolen så attraktiv, at eleverne foretrak den fremfor de usunde sager," fortæller Karen Fink Bjerregaard.

Allerede tilbage i efteråret 2013 nåede Børn- og Ungebyrådet frem til, at skolerne i Aarhus Kommune havde brug for et mere spændende, sundt og grønt kosttilbud til de mange elever. De stemte og blev enige om, at det skulle være en af de indstillinger, som de ville arbejde videre med i de kommende måneder og sende til det voksne byråd.

WORKSHOPS, GRUPPEMØDER OG FAGLIGE INPUT

På en række møder gik Børn- og Ungebyrådet for alvor i gang med at arbejde med emnet, der skulle forme sig til en indstilling til Byrådet. Første møde bestod af workshops, hvor de unge fik input om kost og motion af to sundheds- og ernæringskonsulenter. På næste rådsmøde præsenterede

en sundhedskonsulent, hvad politikerne i Aarhus Kommune i forvejen gør inden for sundhedsområdet.

Som en del af processen inviterede Børn- og Unge-byrådet bl.a. Aalborg Ungebyråd til Aarhus for at dele erfaringer fra et lignende aalborgensisk initiativ. De unge nordjyder fortalte, hvordan det lykkedes dem at få politikerne i Aalborg Kommune til at afsætte 10 mio. over fire år til bedre skolemad. For at blive klogere på maden, der bliver serveret ude på skolerne, inviterede Børn- og Unge-byrådet medlemmer fra Aarhus Kommunes Børn- og Ungeudvalg til pizzasnegle og kylling i karry fra kantiner på forskellige skoler i Aarhus Kommune.

”Vi lavede gruppearbejde og diskuterede de forskellige dele af indstillingen – både hvad den skulle indeholde, og hvad målet med den skulle være. Da vi havde formuleret den færdige indstilling, stemte vi om, hvorvidt den skulle være en af årets indstillinger, der skulle sendes videre til det voksne byråd – det blev her vedtaget med et absolut flertal,” fortæller Karen Fink Bjerregaard om processen bag indstillingen.

Karen Fink Bjerregaard og Børn- og Unge-byrådets to viceborgmestre deltog også i et magistratmøde, hvor de præsenterede emnet for alle rådmænd, borgmesteren og repræsentanter for administrationen og fik input til, hvordan de skulle lave indstillingen.

SUND SKOLEMAD FIK EN POSITIV MODTAGELSE

På baggrund af Børn- og Unge-byrådets arbejde opstillede det voksne udvalg fem konkrete initiativer, som de sendte til Byrådet. Og ’Sund skolemad’ fik en positiv modtagelse i Byrådet, fortæller Maria Sloth, som er medlem af Børn- og Unge-udvalget og sidder i Aarhus Byråd: ”Man kan forvente, at de forandringer, som Børn- og Unge-byrådet har foreslået, kommer til at ske. Det betyder, at der bliver mulighed for at købe mad på alle skoler, og at kantinerne vil blive forbedret de steder, hvor der er behov for det,” fortæller Maria Sloth. Hun er ikke i tvivl om, at Børn- og Unge-byrådet spiller en vigtig rolle for ungepolitikken i Aarhus: ”De kommer med en vinkel, som vi voksne ikke altid kan se, fordi vi er et andet sted i vores liv, end de er,” forklarer hun.

BØRN OG UNGE FÅR EN STEMME I KOMMUNALPOLITIKKEN

Indstillingen ’Sund skolemad’ blev vedtaget af Byrådet, og økonomiudvidelsen er sat på budgetforhandlingerne for 2015-2018. Bag sig har Børn- og Unge-byrådet en række andre indstillinger, som er blevet til virkelighed for børn og unge i Aarhus Kommune. Fx har de tidligere været med til at forbedre seksualundervisningen i folkeskolerne og sætte førstehjælp på skoleskemaet.

”Ved at have et Børn- og Unge-byråd som vores får de voksne politikere en anden vinkel på sager, som vedrører børn og unge. Gennem vores indstillinger

kan vi fortælle, hvad de unge ønsker og har behov for, der skal være i byen,” fortæller Karen Fink Bjerregaard og fortsætter: “Jeg synes, vi giver byens unge en stemme i de politikker, som vedrører dem. Heldigvis viste de sidste budgetforhandlinger også, at vi rent faktisk bliver lyttet til. Fx lavede vi en indstilling om at få byens nedlagte skøjtebane tilbage, og det projekt har Byrådet netop sat penge af til. Vi er enormt glade for at se, at vores indstillinger faktisk bliver til virkelighed – det er lige netop det, som er motiverende for vores arbejde,” afslutter Karen Fink Bjerregaard.

De kommer med en vinkel, som vi voksne ikke altid kan se, fordi vi er et andet sted i vores liv, end de er.

**“BØRNEINDDRAGELSE ER MERE
END AT TALE MED BØRN”**

- INSPIRATION TIL AT INDDRAGE BØRN OG UNGE

Udgivet af Børnerådet
November 2014
ISBN: 978-87-90946-96-8

GRAFISK DESIGN

Oktan, Peter Waldorph

TRYK

Rosendahls

FOTOS

Lizette Cabré, Jeppe Carlsen, Pelle P og Mikael Rieck

TEKST OG REDAKTION

Katrine Munch Bechgaard, Camilla Tang Jensen
og Flemming Schultz, Børnerådets sekretariat

Hæftet er udgivet med støtte fra Velux Fonden

VELUX FONDEN

Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

FRA FN'S BØRNEKONVENTION, ARTIKEL 12

BØRNERÅDET
VESTERBROGADE 35A
1620 KØBENHAVN V
TLF.: 33 78 33 00
WWW.BRD.DK